

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансів

Допущено до захисту

завідувач кафедри

д.е.н,

Волохова І.С.

“ ____ ” _____ 2017 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності «Фінанси і кредит»

за темою:

«Податок на доходи фізичних осіб в Україні: фіскальна та соціальна роль»

Виконавець

Студент фінансово-економічного
факультету

Шихірева Ольга Іванівна

/підпис/

Науковий керівник

к.е.н., ст. викладач

Мартинюк Ірина Василівна

/підпис/

Одеса 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	7-34
1.1. Економічна сутність податку на доходи фізичних осіб.....	7
1.2. Історія становлення та розвитку податку на доходи фізичних осіб.....	15
1.3. Нормативно-правове регулювання справляння податку на доходи фізичних осіб.....	21
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ ФІСКАЛЬНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОЛІ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ, ЗА 2012-2016 РР.....	35-58
2.1. Аналіз ролі податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходної частини Зведеного бюджету України, 2012-2016 рр.	35
2.2. Оцінювання соціального значення податку на доходи фізичних осіб в Україні, 2012-2016 рр.....	46
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	50-64
3.1. Світовий досвід справляння податку на доходи фізичних осіб та можливості його адаптації в Україні.....	50
3.2. Напрямки підвищення фіскальної та соціальної ролі податку на доходи фізичних осіб в Україні.....	57
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

Податкова система України ніколи не відзначалась високою ефективністю. Враховуючи недосконалість податкового законодавства, масове ухилення від сплати податків і податкових правопорушень, а також цілої низки об'єктивних і суб'єктивних причин, бюджет держави щороку недоотримує величезні суми, регулярно відчуваючи дефіцит коштів.

Актуальність досліджуваної теми полягає в тому, що податок на доходи фізичних осіб змінюється, вдосконалюється та являється основним джерелом податкових надходжень місцевих бюджетів та засобом державного регулювання економіки країни.

Трансформаційні перетворення на шляху до соціально орієнтованої ринкової економіки України вимагають становлення такої системи оподаткування доходів фізичних осіб, елементи якої б відповідали сучасним принципам оподаткування, визначеним цілям економічної політики, світовим тенденціям та будувалися з урахуванням існуючих соціально-економічних умов.

У сучасних умовах перебудови економіки України, становлення та розвитку ринкових відносин у державі важливе місце займає державне регулювання фінансово-господарської діяльності фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, а також накопичень громадян. Оподаткування доходів фізичних осіб є складовою частиною фінансового механізму держави. У результаті перерозподілу доходів (платежів) фізичних осіб, з одного боку, реалізується економічна доктрина щодо рівня добробуту різних верств населення, а з іншого - формується фінансова база держави. Сфера перерозподілу доходів фізичних осіб є одним з основних фінансових ресурсів держави.

Система оподаткування населення потребує удосконалення і зниження податків. Податки повинні на ряду з іншими економічними важелями попереджати виникнення прихованих доходів.

Сьогодні головне завдання - створити систему оподаткування громадян, що повністю відповідає ринковим відносинам. Україна тільки приступає до побудови податкових відносин і реалізації нової для нас концепції оподаткування, чим зумовлена актуальність дослідження даної теми. При формуванні механізму оподаткування доходів фізичних осіб сьогодні виникає необхідність збалансування пріоритетів перерозподілу національного доходу для зменшення соціальної диференціації та стимулювання ділової активності й економічного зростання.

Метою дослідження є оцінювання фіскальної та соціальної ролі податку на доходи фізичних осіб та розробка практичних рекомендацій до вдосконалення податку на доходи фізичних осіб в Україні.

Завдання полягають у наступному:

- 1) визначити економічну сутність податку на доходи фізичних осіб;
- 2) простежити історичні етапи розвитку податку на доходи фізичних осіб;
- 3) розглянути нормативно-правове регулювання податку на доходи фізичних осіб;
- 4) проаналізувати роль податку на доходи фізичних осіб у формуванні дохідної частини Зведеного бюджету України;
- 5) оцінити соціальне значення податку на доходи фізичних осіб;
- 6) розглянути зарубіжний досвід справляння податку на доходи фізичних осіб та можливості його адаптації в Україні;
- 7) запропонувати напрямки підвищення фіскальної та соціальної ролі податку на доходи фізичних осіб.

Об'єктом дослідження є процес справляння податку на доходи фізичних осіб.

Предметом є фінансово-економічні відносини, які виникають у процесі справляння податку на доходи фізичних осіб та формування доходів Зведеного бюджету України.

Інформаційною базою слугували: наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з теорії, діючі законодавчі акти України, такі як

Податковий кодекс та Бюджетний кодекс України, навчально-методичні посібники з податкової системи та основ теорії оподаткування, матеріали науково-практичних конференцій, періодичні видання, Інтернет ресурси.

Питанням розвитку оподаткування доходів завжди приділялося багато уваги. Сьогодні проблемам оподаткування доходів багато уваги приділяють і сучасні українські дослідники, зокрема М. П. Кучерявенко, Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий тощо. Зокрема Кучерявенко М. П. приділяє багато уваги саме податковим пільгам і трактує цю категорію "податкова пільга" як звільнення платника податків від нарахування і сплати податку або сплату ним податку в меншому розмірі за наявності підстав, зазначених законодавством України. [12]. А. І. Крисоватий розглядає податкову систему України в загалі порівнює з податковими системами інших країн, та розглядає роль як податків в цілому, так і кожного податку окремо.

Випускна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Перший та третій розділи присвячені теоретичним основам податку на доходи фізичних осіб та напрямам вдосконалення ПДФО. У другому розділі проведено аналіз фіскальної та соціальної ролі податку на доходи фізичних осіб за період з 2012 до 2017 року, з урахуванням прогнозу. Кількість сторінок 92, кількість рисунків 16, таблиць 2, додатків 6.

Висновки до 3 розділу

У світі податок на доходи із фізичних осіб посідає важливе місце в забезпеченні фінансової стабільності, соціальної справедливості та сталого економічного розвитку. Справедливість в оподаткуванні в інших країнах оцінюється не за тим, хто скільки сплачує податків. Державу цікавить більше те, скільки коштів залишається у платника після їх сплати. Іноземні системи прямого оподаткування доходів фізичних осіб мають уже досить апробовану часом практику становлення та розвитку на базі глибокого усвідомлення кожним платником податку свого конституційного обов'язку — сплати податків. Значні соціальні видатки та постійна увага держави до платника податків поступово виховали свою податкову культуру, яка зовсім інша від вітчизняних реалій. Існує багато відмінностей між оподаткуванням доходів фізичних осіб у нас та в інших країнах, тому реалізація на практиці іноземного досвіду має на меті сприяти як найшвидшому переходу до нової сталої та дієвої системи оподаткування, яка ґрунтуватиметься на всебічному поєднанні найкращих передових методів та запозичених позитивних елементів із досвіду податкових систем зарубіжних країн, що дало б поштовх до посилення соціальної складової системи оподаткування.

Висновки

Податки - це фінансова категорія, яка впливає на економічні явища та процеси розвитку суспільства. Вони, як знаряддя перерозподілу доходів юридичних та фізичних осіб, є обов'язковим атрибутом держави незалежно від моделі та політики її розвитку. Як фінансова категорія податки виражають загальні властивості, притаманні всім фінансовим відносинам. Їх сутність виражається через їх функції фіскальну, яка включає в себе розподільчу та контрольну функції та регулюючу, яка підрозділяється на стимулюючу та стримуючу. Виділяють багато різних видів податків серед яких є класифікація в залежності від рівня встановлення податку: загальнодержавні та місцеві податки і збори. У загально державні і входить податок на доходи фізичних осіб в Україні.

Отже, на нашу думку, суть та призначення податку з доходів фізичних осіб полягає, по-перше, у поповненні бюджету держави для здійснення поставлених перед нею завдань та функцій, які в свою чергу мають на меті, забезпечення соціальної рівності громадян держави, а також подальшого економічного розвитку.

Система оподаткування доходів фізичних осіб формується з податків на доходи, елементи яких (суб'єкт, об'єкт, джерело, податковий період, одиниця оподаткування, податкові ставки, пільги, податкова база, порядок обчислення податку, звітний період, способи та порядок сплати податку) формуються на основі принципів оподаткування з урахуванням впливу зовнішніх факторів.

Податок на доходи фізичних осіб протягом тривалого часу відігравав незначну роль, але питанням розвитку оподаткування доходів завжди приділялося багато уваги. Процес еволюції встановлення податку на доходи фізичних осіб пройшов довгий шлях від стягнень на користь державних інститутів данини до розробки та формування сучасної моделі оподаткування фізичних осіб. Історичний досвід системи оподаткування

населення формувався поступово в різних країнах. Однією з перших згадок прототипу ПДФО є безпрецедентний податок, введений у 10 р. н. е. китайським імператором Ванг Мангом. Введення цього податку в тій чи іншій країні було обумовлене її внутрішніми причинами. При всій відмінності цих причин може бути виділена загальна причина, характерна для всіх країн. Гостра потреба держави в додаткових коштах, викликана зростанням заборгованості, військовими та іншими витратами, перестала покриватися реальними податками, розмір яких найчастіше не відповідав істинної платоспроможності громадян. У той же час набрали чинності соціальні рухи, які вимагали усунення несправедливості непрямого оподаткування, однак не робили відмінностей між бідними та багатими і більш важко поклалися на менш заможних громадян. Тому і був введений ПДФО, ідея якого полягає саме в забезпеченні рівного тиску оподаткування на основі прямого визначення доходів кожного платника.

Податок з доходів фізичних осіб регулюється бюджетним та податковим законодавством. Основним документом, яким регулюється ПДФО це Податковий кодекс, але Конституція та Бюджетний кодекс також містять важливі положення про цей податок. В Конституції містяться загальні положення про сплату податків, більш детально розглядається ПДФО у Бюджетному кодексі з приводу розподілення податку між бюджетами (Державним та місцевими). У свою чергу Податковий кодекс України виступає основним законодавчим актом, який регулює відносини оподаткування, податкову систему в цілому, її основи, елементи правового механізму податку. У цьому акті поєднуються матеріальні й процесуальні сторони регулювання податкової системи, всі аспекти справляння податків та зборів.

У системі податкових надходжень бюджету податок на доходи фізичних осіб посідає сьогодні одну з провідних позицій. Протягом 2012-2016 років спостерігаємо позитивну тенденцію у збільшенні обсягів ПДФО в абсолютному вимірі. Але якщо розглядати частку ПДФО у доходах

Зведеного бюджету, ВВП, податкових надходженнях, у складі прямих податків, то ми спостерігаємо зниження у деяких роках. В залежності від того де ми визначаємо частку, зниження пов'язано зі збільшенням обсягів інших податків. А надходження тих, в свою чергу, пов'язано зі збільшенням ставок наприклад, або навпаки зі зниженням ставок, що призвело до виводу з тіні тих податків. У структурі надходжень ПДФО у 2015-2016 роках відбулися зміни завдяки зміні перерозподілу доходів між Державним та місцевими бюджетами, тобто частковим зарахуванням цього податку до Державного бюджету.

Також у роботі розглядалось соціальне значення податку на доходи фізичних осіб, яке проявляється через систему податкових соціальних пільг. Тому було проведено аналіз динаміки ефективної ставки та продуктивності ПДФО в Україні. Ефективна ставка повинна бути приближена максимально до номінальної ставки, яка встановлена згідно з Податковим кодексом. Аналіз нам дав змогу зрозуміти, що ефективна ставка є низкою через велику кількість пільг, що спричиняє несплату частини доходів. Щодо продуктивності ПДФО: вона зростає з кожним роком, що є позитивною тенденцією, яка свідчить про те, що ефективна ставка наближається до номінальної. Також було проведено аналіз залежності податку на доходи фізичних осіб у абсолютному обсязі до заробітної плати до виплати та прожиткового мінімуму на працездатну особу, 2012-2017 рр. (з урахуванням прогнозу). Робимо висновок, що протягом 2012 – 2015 років зарплата до виплати при застосуванні всіх пільг нижче, чим прожитковий мінімум на працездатну особу. Але в 2017 році ми бачимо, що зарплата до виплати більше, ніж прожитковий мінімум на працездатну особу. Це обумовлено тим, що мінімальну зарплату підняли, а прожитковий мінімум не так істотно.

У світі податок на доходи із фізичних осіб посідає важливе місце в забезпеченні фінансової стабільності, соціальної справедливості та сталого економічного розвитку. Справедливість в оподаткуванні в інших країнах

оцінюється не за тим, хто скільки сплачує податків. Державу цікавить більше те, скільки коштів залишається у платника після їх сплати. Іноземні системи прямого оподаткування доходів фізичних осіб мають уже досить апробовану часом практику становлення та розвитку на базі глибокого усвідомлення кожним платником податку свого конституційного обов'язку — сплати податків. Значні соціальні видатки та постійна увага держави до платника податків поступово виховали свою податкову культуру, яка зовсім інша від вітчизняних реалій. Існує багато відмінностей між оподаткуванням доходів фізичних осіб у нас та в інших країнах, тому реалізація на практиці іноземного досвіду має на меті сприяти як найшвидшому переходу до нової сталої та дієвої системи оподаткування, яка ґрунтуватиметься на всебічному поєднанні найкращих передових методів та запозичених позитивних елементів із досвіду податкових систем зарубіжних країн, що дало б поштовх до посилення соціальної складової системи оподаткування.

Факторами, що безпосередньо забезпечують виконання і фіскальної і соціальної функцій податку на доходи фізичних осіб, є:

- підвищення мінімальної заробітної плати;
- підвищення прожиткового мінімуму на одну працездатну особу;
- випереджаюче (порівняно з темпами росту ВВП) зростання доходів населення, насамперед, заробітної плати, посилення стимулюючої функції заробітної плати.

До основних напрямів реформування податку на доходи фізичних осіб в Україні необхідно віднести:

- врегулювання механізму надання податкових соціальних пільг у напрямку збільшення їх розміру до розміру прожиткового мінімуму та перегляду межі, до якої можна застосовувати пільгу;
- зменшення фіскального тиску на бідні верстви населення;
- підвищення ставок оподаткування для високих доходів та запровадження неоподаткованого мінімуму доходів для всіх громадян;

- запровадження прогресивно шкали ставок, але з меншою кількістю ставок;
- перехід до оподаткування більшості видів доходу, що не дозволить ухилятися від сплати податків;
- збільшення доходів населення, що надасть змогу збільшити базу оподаткування, що в свою чергу збільшить надходження бюджетів.

На сьогодні залишатися досить гострою проблемою тінізація доходів, тому необхідне залучення до оподаткування тіньових доходів, а саме легалізація доходів громадян від незареєстрованої економічної діяльності, відстеження товарно-грошових потоків, що створюються у сфері спрощеної системи оподаткування тощо.

На нашу думку, реформування системи оподаткування фізичних осіб повинне проводитись синхронно з упорядкуванням та оптимізацією системи державних видатків і вирішенням важливих питань, що стосуються доходів громадян.

Таким чином, податкову систему країни треба змінювати таким чином, щоб більш враховувались економічні інтереси обох сторін – держави і платників податків, а також усувалась зацікавленість платників в податкових незаконних ухиленнях.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України, затверджений Верховною Радою України № 1084-VIII від 12.04.2016, ВВР, 2016, № 22. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України, затверджений Верховною Радою України № 1406-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 8. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Навчальні матеріали онлайн. Податки та податкова система. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/12090810/finansi/podatki_podatkova_sistema
4. Податок. [Електронний інтернет ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Податок>
5. Михайленко С.В. Деякі особливості податку на доходи фізичних осіб [Текст] / Михайленко С.В., Ред. Зверяков М.І. // Вісник соціально - економічних досліджень: Збірник наукових праць- О.: ОДЕУ, 2004. - Вип. 16.- с. 185 - 190.
6. Бодюк, А. В. Новації в оподаткуванні доходів фізичних осіб [Текст] / А. В. Бодюк, В. С. Дубель, С. П. Дусяк // Україна: аспекти праці. - 2008. - N 3. - С. 19-22
7. Економічний словник [Текст] / А.Н. Сухарєв. Економічний словник, 2008 - Режим доступу: <http://epi.cc.ua/nalog-27529.html>
8. Податок на доходи фізичних осіб. [Електронний інтернет ресурс] – Режим доступу: http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/NalCode/2016_rozdil4.aspx
9. Мартиненко, В. П Основні напрями розвитку оподаткування доходів фізичних осіб / В. П. Мартиненко // Формування ринкових відносин в Україні. - 2008. - N 5. - С.70-74

10. Золотько, І. А. Податкова система [Текст]: навчальний посібник / Золотько. І. А. – К. : КНЕУ, 2005. - ISBN 966-574-654-5
11. Пушкарева В. М. Історія фінансової думки і політики податків [Текст]: навчальний посібник / В. М. Пушкарева. - М. : Финансы и статистика, 2003. - 256 с.
12. Довгальок, В. І. Податкова система : навчальний посібник / В. І. Довгальок, Ю. Ю. Ярмоленко; Мін-во освіти і науки України. – К. : ЦУЛ, 2007. – 360 с. – ISBN 966-364-366-8.
13. Кучерявенко Н. П. Налоговое право : учебник / Н. П. Кучерявенко. – Х. : Легас, 2001. – 584 с.
14. Навчальні матеріали онлайн. Сутність та види податків. [Електронний інтернет ресурс]. – режим доступу: http://pidruchniki.com/1218071555166/ekonomika/sutnist_vidi_podatkiv
15. Seligman Edwin R. A. The income tax. A study of the history, theory and practice of income taxation at home and abroad / Edwin R.A Seligman. - New York : The Macmillan Company, 1914. - 754 p
16. Taxation in the United Kingdom [Electronic resource]. - Access: http://en.wikipedia.org/wiki/Taxation_in_the_United_Kingdom#History
17. Янжул И. И. Основные начала финансовой науки : Учение о государственных доходах / И. И. Янжул. - М. : Статут, 2002. - 555 с, с. 367
18. Legal history of income tax in the United States [Electronicresource]. - Access: [http://en.wikipedia.org/wiki/United_States_income_tax_\(legal_history\)](http://en.wikipedia.org/wiki/United_States_income_tax_(legal_history))
19. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. - Т. I : Генезис налогового регулирования : в 2 ч. - Ч. 1 / Н. П. Кучерявенко - Х. : Легас, 2002. - 665 с., с. 508
20. Петухова Н. Е. Історія оподаткування в Росії ІХ-ХХ вв. : [Текст]: навч. посібник / Н. Е. Петухова. - М. : Вузовский учебник, 2008. - 416 с.

21. Податок на доходи фізичних осіб. [Електронний інтернет ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/67044/ekonomika/podatok_dohodi_fizichnih_osib
22. "Про податок з доходів фізичних осіб" [Електронний ресурс] : Закон України, затверджений Верховною Радою України № 2464-17 від 08. 07. 2010, ВВР, 2011 р.
23. Податкове законодавство. [Електронний інтернет ресурс]. – Режим доступу <http://textbooks.net.ua/content/view/3740/93>
24. Закон про Державний бюджет України [Електронний ресурс] : Закон України, затверджений Верховною Радою України № 1063-VIII від 31.03.2016, ВВР, 2016, № 17 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/928-19>
25. Борейко В. Напрямки посилення регулюючої функції податків з громадян / Борейко В. // Економіка України. - 2009. - №1 - ст. 50-57
26. Електронний інтернет ресурс – режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
Офіційний сайт Міністерства фінансів України
27. Податкова соціальна пільга. [Електронний інтернет ресурс]. – Режим доступу: <http://byhgalter.com/podatкова-socialna-pilga-pravo-na-zastosuvannya-ta-poryadok-otrimannya-abo-splachuyemo-menshe-podatku-na-dohodi-fizichnih-osib/>
28. Ставки ПДФО у 2016 році. [Електронний інтернет ресурс]. – Режим доступу: <http://taxlink.ua/ua/news/pdfo-za-yakimi-pravilami-budemo-zhiti-z-01-schnya-2016r-.htm>
29. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України, затверджений Верховною Радою України № 1-рп/2016 від 15.03.2016 - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
30. Відповідальність за правопорушення. [Електронний інтернет ресурс]. – Режим доступу: <https://uteka.ua/ua/publication/Otvetstvennost-za-narusheniya-v-sfere-NDFL-i-voennogo-sbora>

31. Інтернет журнал «Ціна держави». [Електронний інтернет ресурс]. – Режим доступу: <http://costua.com/budget/revenue/>
32. Сайт Державної Казначейської служби, [Електронний інтернет ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/>
33. Електронний інтернет ресурс – режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/gdn/dvn_ric/dvn_ric_u/arh_dvn_kv_u.htm Офіційний сайт Державної служби статистики України
34. Майбуров И.А. Теория налогообложения: продвинутый курс: учеб. для магистрантов / И. А. Майбуров, А. М. Соколовская./ - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. - С. 334. - (Серия "Magister")
35. Нікітішин А.О. Використання іноземного досвіду при оподаткуванні доходів фізичних осіб // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. - №9.
36. Рохманійко Т.С. Податкова система. [Текст]: навч. Посібник / Рохманійко Т.С. – Хмельницький.: ХНУ, 2007.
37. Мельник І.Б. Зарубіжний досвід щодо оподаткування доходів фізичних осіб [Текст] / Мельник І.Б.
38. Всеукраїнська експертна мережа [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.experts.in.ua/> - «Головна – База знань - Економіка» - «Світовий досвід оподаткування доходів громадян і його використання в Україні» - Катрук Н.
39. Бутаков Д. Основи Світового податкового кодексу // Фінанси, 1996. № 8-9 Електронний інтернет ресурс – режим доступу: <http://epi.cc.ua/mirovoy-nalogovyiy-kodeks.html>,
40. "Податкове право" навчальний посібник / [Бех Г.В., Дмитрик О.О., Кобильнік Д.А та ін]; за ред. проф. М.П.Кучерявенка. - К.: Юрінком Інтер, 2003. - 400 ст.
41. Славкова А.А. Фіскальна ефективність податку з доходів фізичних осіб у системі прямого оподаткування України [Електронний ресурс]. -

- Режим доступу: http://archive.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/foa/2009_13/13_16.pdf
42. Маліновська К.О., Гера А.С. Фіскальна ефективність податку на доходи фізичних осіб та його роль у формуванні бюджетів різних рівнів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.znau.edu.ua/visnik/2011_2_2/427.pdf
43. Іванський А.Й. Перспективи розвитку оподаткування доходів фізичних осіб в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/Nashp/2011_1_2/Ivanskiy.pdf.
44. Славкова А. А. Фіскальна ефективність податку з доходів фізичних осіб у системі прямого оподаткування України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/foa/2009_13/13_16.pdf
45. Трофімова М. О. Податок на доходи фізичних осіб в Україні: фіскальна та соціально регулятивна роль [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?operation=1&iid=947>
46. Абрамова А.С, Інтернет-конференція, Податок на доходи фізичних осіб, його роль і фіскальне значення.
47. Кривцов О.О, Соціально - економічний розвиток України та ефективність оподаткування доходів фізичних осіб
48. Маліновська К.О, Фіскальна ефективність ПДФО та його роль у формуванні бюджетів різних рівнів
49. Славкова А.А, Фіскальна ефективність податку з доходів фізичних осіб у системі прямого оподаткування України
50. Чубарева Л.В. Фіскальна ефективність податку на доходи фізичних осіб [Текст] / Чубарева Л.В. // Інтернет конференція, секція “Економічні науки”
51. Трофімова М. О. Податок на доходи фізичних осіб в Україні: фіскальна та соціально-регулятивна роль

52. Рудая М.І. Фіскальна ефективність податку з доходів фізичних осіб при формуванні бюджетів місцевого самоврядування
53. Михайлюк Ю.І Фіскальний простір України як інструмент економічного зростання країни.
54. Бюджетний моніторинг Інституту бюджету та соціально- економічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/news/558/>
55. Безпалько І. Р. Досвід оподаткування доходів фізичних осіб у зарубіжних країнах [Текст] / І. Р. Безпалько // Регіональна економіка. - 2010. - N 2. - С. 159-166/
56. Коляда, Т. А. Особливості фіскальної ефективності оподаткування доходів фізичних осіб в умовах інтеграції [Текст] / Т. А. Коляда, І. Є. Чуркіна // Фінанси України. - 2010. - N 6. - С. 70-77.
57. Ісаченкова, О. Г. Шляхи удосконалення податкової системи України / О. Г. Ісаченкова, Г. О. Шунькіна [Електронний ресурс] // Матеріали наукової інтернет – конференції «Простір і час сучасної науки. Економіка». – 2009. Режим доступу: <http://intkonf.org/isachenkova-og-shunkina-go-shlyahi-udoskonalennya-podatkovoyisistemi-ukrayini/>.